

*Catalan Neuter Pronouns in Impersonal Constructions:
Diachronic and Dialectal Variation*

Marc-Olivier Hinzelin (SFB 471 / Universität Konstanz)

marc-olivier.hinzelin@uni-konstanz.de

1 Introduction: pronouns in impersonal constructions (ICs)

- In Catalan, referential subject pronouns are used only for emphasis or to avoid ambiguity (cf. e.g. Todolí 1998: 26-30, 2002: 1348-1350, Wheeler *et al.* 1999: 164-165, 459, Payrató 2002: 1161-1164, Vallduví 2002: 1226-1229):
 - (1a) Parla català. “(S/he) speaks Catalan”
 - (1b) Ell / El cambrer parla català. “He / the waiter speaks Catalan”
 - (1c) Jo he demanat peix, tu has demanat arròs, i ells han demanat bistecs.
(Wheeler *et al.* 1999: 459)
“I have asked for fish, you have asked for rice, and they have asked for steaks”
- In impersonal constructions (ICs) – with e.g. weather verbs or impersonal expressions –, the use of a subject pronoun is impossible (cf. Todolí 1998: 27, Wheeler *et al.* 1999: 459-461):
 - (2a) Plou. “(It) rains”
 - (2b) ***Ell** plou. “It rains”
 - (3a) Sembla que hi ha dues maneres de classificar. “(It) seems that (there) are two ways to classify”
 - (3b) ***Ell** sembla que hi ha dues maneres de classificar. “It seems...”

⇒ All null subject languages exhibit this behavior: Spanish, Portuguese, and Italian analogous to Catalan.

- In non-null subject languages like French, German, and English, the finite verb has to be realized with a subject pronoun (or a lexical subject). The subject pronouns encountered in ICs are called *expletive* pronouns since they are semantically empty, e.g. FRE *il* in (4b, c) and ENG *it* in (5b, c):
 - (4a) FRE Il parle français. “He speaks French”
 - (4b) FRE Il pleut. “It rains”
 - (4c) FRE Il semble qu’il y a deux manières de classifier. “It seems that there are...”
 - (5a) ENG He speaks German.
 - (5b) ENG It rains.
 - (5c) ENG It seems that there are...

Haider (2001: 285) comments on the *clustering* of the *pro-drop* parameter that „einzig die Korrelation von *pro-drop* mit dem Fehlen von Subjektexpletiva ausnahmslos gilt“ (only the correlation of *pro-drop* and the absence of subject expletives holds without exception).

Occurrences of subject pronouns in ICs in Romance null subject languages (non-standard varieties):

- (6) POR **Ele** chovia tanto que as ruas eram ribeiras. (Academia das Ciências de Lisboa 2001: 1340) “It rained so much that the streets were rivers”
- (7) GAL **El** chove. “It rains” (Álvarez Blanco *et al.* 1986: 169)
- (8) DOMSPA **Ello** estaba lloviznando un poco. (Jiménez Sabater 1975: 165)
“It was drizzling a bit”
- (9) ITA **Egli** piove. “It rains” (Lasca 38 from Meyer-Lübke 1899: 357)
Egli era in questo castello una donna vedova. (Boccaccio from Fornaciari 1897: 56) “There was in that castle a widowed woman”
- (10) OCC **Aquò** plòu. “That rains” (Alibèrt 2000: 283)
La plòu. “There rains (= it rains)” (Quaglia 2004: 10)
- (11) MAJ Si ‘m demànas ¿Qui n’ hora es? / et respòng; **ÉLL** es estàda: /
S’ hòra que señy jà ‘s passàda, / de mòdo que jà no ‘s res.
(Amengual 1858: 609)
“When (you) ask me: What time is (it)? / and (I) answer: it has been: /
The hour that (I) show already has passed, in the way that (there) already no is anything” (quartet for a sundial)

Investigation: usage of the neuter pronoun *ell* and the neuter demonstratives:

- Analysis of the synchronic usage in Balearic Catalan and some varieties in Catalonia (Empordà and Garrotxa) on the basis of the scientific literature, a corpus study on five *rondaies* (folktales) collections, and an account of the Christmas feasts.
- A critical view on two dictionaries from around 1500 where *ell* is documented for the first time
- Clarification concerning the existence / usage in Old Catalan corpora.
- Parallel investigation of the neuter demonstratives (*això*, *allò*, *açò* and *ço*) in subject function because of analogous use of these and expletive personal pronouns in certain constructions in German and French (with shades of meaning):

- (12a) FRE **Il** pleut. “It rains”
(12b) FRE **Ça** pleut. “That rains”
(13a) GER **Es** regnet. “It rains”
(13b) GER **Das** regnet. “That rains”

⇒ Interchangeability of FRE *il / ça* or GER *es / das* (examples (12a, b) and (13 a, b)):
tight relation between expletive subject pronouns and neuter demonstratives.

2 *Ell* in impersonal constructions in Catalan

2.1 The occurrences of *ell* in dictionaries from around 1500:

- *Liber elegantiarum* by Joan Esteve (1489: 149):
- (14a) **Ell** es de usança. “It is of usage / habit”
(14b) **Ell** se vol ab tot studi entendre ales letres per que en vides la edat del home basta a aço. “It wants (= one wants) with every study to understand the writings because...”
(14d) **Ell** es de nessitat o necessari. “It is of necessity or necessary”
(14f) **Ell** li pla en aquesta manera. “It pleases him that way”
(14g) **Ell** es una bruta cosa. “It is a dirty matter”

- Examples taken from Barnils' (1916: XVIII) introduction to the Catalan-German dictionary *Vocabolari molt profitos per aprendre Lo Catalan Alamany y Lo Alamany Catalan* (1502):

- (15a) **EI** crema – Es brint (1810) “It burns”
 (15b) **EI** es plen – Es ist fol (2076) “It is full”
 (15c) **EI** ha gran temps [= hi ha molt temps] – Sein ist lang zyt (2343) “It is a long time”
 (15d) **EI** es ver – Es ist war (2364) “It is true”
 (15e) **EI** bull – Es walt (2550) “It boils”
 (15f) **EI** significa – es bedu^ot (2700) “It means”
 (15g) **EI** me plau – Es gefelt mir (2615) “It pleases me”

2.2 Synchronic occurrences of *ell* – Balearic Islands, Empordà, and Garrotxa

Occurrence of *ell* – best known and most frequently documented in Balearic Catalan:

- Early documentations: Amengual 1835, 1858; see example (11).
- *Ell* frequently used in *rondaies* (folktales) and folk songs – a feature of spoken language (in rural areas)?
- *Ell* in Balearic (*DCVB* IV: 701; see also Solà 2003) in the following ICs:

- (16a) **Ell** tanmateix és gros, **això!** (Men.) “It still is big, that!”
 (16b) **Ell això** no acaba mai! (Mall., Men., Eiv.) “It that not ends ever! (= it never ends)”
 (16c) A Pollença vaig anar / a dur una pollencina, / i la volia fadrina; / varen dir:
Ell no n’hi ha! (cançó pop. Mall.)
 “To P. (I) went / to take a girl from P., / and (I) wanted her maidenly; they said:
 there not of-it there has! (= there is not anyone)”

Usage in Catalonia:

Only two examples are reported (in the dialects of Empordà and Garrotxa) – one by Alcover & Moll (1951) in the *DCVB* and one by Coromines (1982) in the *DECat*.

- (17) **Ell** ha de ploure un dia o altre! “It has to rain one day or (the) other”
 (Llofriu [(Palafrugell, Costa Brava, Baix Empordà); *DCVB* IV: 701)

No further examples in dictionaries, grammars, and dialect descriptions of these varieties: if (still) existent, then extremely marginal status.

2.3 Previous proposals for the analysis of the use of neuter *ell* in impersonal constructions

- Analysis as expletive pronoun: Amengual (1835), Barnils (1916), Spitzer (1917, 1918, 1920, 1941) and – using examples from these and other sources from the literature and in comparison to the other Ibero-Romance languages – Silva-Villar (1998).
- Debate between Tallgren (1914: 77-78, 1918: 87-88, 1920) and Spitzer (1917: 715-716, 1918: 69-70, 1920, 1941) about the status of *ell*, which Tallgren analyzes as an adverb.

3 The use of the neuter demonstratives *això*, *allò*, *açò* and *ço*

		1 st degree	2 nd degree	3 rd degree
CAT	m.	aquest /	aqueix /	aquell
	sg.	<i>est(e)</i>	<i>eix(e)</i>	
	ADV.	<i>ACÍ</i>	AQUÍ (<i>AHI</i>)	ALLÍ, ALLÀ
CAT	neu-	<i>açò</i>	<i>això</i>	<i>allò</i>
SPA	ter	esto	eso	aquello
POR		isto	isso	aquilo

Table 1: The system of (neuter) demonstratives in Catalan, Spanish and Portuguese¹

- *Això* (< IPSÚM, *DECat*: 236 (entry *eix*); according to the *DCVB* (I: 374-375) also used as subject in sentence-initial position without referential meaning:
–h) *Això és...*: serveix per introduir una ampliació o formulació més explícita del que s’ha dit abans; cast. *esto es, es decir*. Baixàrem a St. Joan de l’Erm pel dret, això és [sic!], pel camí, Verdaguer Exc. 17. [...]
–v) *Això era...*: fórmula per iniciar la narració d’una rondalla (Mall.). També diuen «això era i no era...» o «això era una vegada...».
This last mentioned usage in Majorcan corresponds to the use of the expletive in folktales in non-null subject languages: GER *es war einmal...*, FRE *il était une fois...* in contrast to SPA *érase una vez...*
- *Allò* (< ILLÚD, *DECat*: 267 (entry *ell, ella*) and *DCVB* I: 586); less variation in usage (main meanings: *aquella cosa* “this thing” or used to designate persons or animals), only rarely used as a subject.
- *Açò* (< ECCE HOC, *DECat*: 719 (entry *est*) and *DCVB* I: 122); main meanings: *aquesta cosa* “this thing” or used to designate persons or animals, similar to *allò* (*DCVB* I: 122), no use as a non-referential subject reported.
- *ço* in Old Catalan equivalent of *això*. Nowadays mostly in the combinations *per ço*, *ço de*, *en ço de* and *ço que* (*DCVB* III: 229-230, *DECat*: 720-721).

4 Investigation of the occurrences of neuter pronouns

4.1 Analysis of three Old Catalan corpora:

- *hom*: Soberanas, Rossinyol & Puig (2001): *Homilies d’Organyà*. Around 1203.
- *usatges*: Bastardas (1991): *Usatges de Barcelona*. Catalan manuscript: 2nd half of the 13th c.
- *doc-hist*: Martí i Castell & Moran (1986): *Documents d’història de la llengua catalana*. Texts 1-6, 8-9, 11-14, 16-22. 1031 / 1035 until the 2nd half of the 13th c.

Corpus	<i>ell / el</i>	<i>això / axò</i>	<i>allò</i>	<i>açò / a(i)zo</i>	<i>ço / zo</i>
<i>hom</i>	*	*	*	33	47
<i>usatges</i>	*	*	*	41	51
<i>doc-hist</i>	*	1	*	23	30
total	*	1	*	97	128

Table 2: Neuter pronouns in Old Catalan Texts²

¹ In *italics*: forms mainly used in Valencian, **bold** the ones of the *Principat* and the Balearic Islands. (The entire system represents the ‘classical’ Catalan system.)

² * = Form does not occur in the text.

Results:

- No neuter *ell / el*.
- No neuter demonstratives *allò* and *a(i)xò* (exception: one isolated occurrence of *axò* in *doc-hist*).
- Only the neuter demonstratives *açò* ((graphic) variants *assò*, *ayçò*, *aico*, *azo*, *aizo* / *ezo*) and *ço* ((graphic) variants *so*, *co*, *zo* / *zò*) are used.

Corpus	<i>això / axò</i>				<i>açò / a(i)zo</i>				<i>ço / zo</i>			
	S	O	P	o	S	O	P	o	S	O	P	o
<i>hom</i>	*	*	*	*	7	7	17	2	15	9	20	3
<i>usatges</i>	*	*	*	*	3	11	25	2	24	*	4	23
<i>doc-hist</i>	1	*	*	*	10	9	4	*	2	*	21	7
total	1	*	*	*	20	27	46	4	41	9	45	33

Table 3: Functions of neuter demonstratives in Old Catalan texts³Occurrences in the (apparent) subject position:

- (19) E jatsesia que **axò**s pusca entendre [...] (*doc-hist*, 47; 2. H. d. 13. Jh.)
- (20b) **Aizo** dona anos exemple qenos deuem [...] (*hom*, 6v, 1)
- (20c) **Aizo** porta significanza de tot peccador qi esta [...] (*hom*, 8v, 15)
- (20d) [...] Senniors **aizo** uol dir emostrar (*hom*, 1v, 4)
- (20f) **aizo** es laparaula de deu. (*hom*, 6r, 9)
- (21b) [...] si tot **açò** fal, [...] (*usatges*, 149)
- (21c) [**A]çò** són lo(s) Usatges dels usamens de la cort; [...] (*usatges*, 53)
- (22a) [...] ja fos **ezo** que li prohome lo i dizien ben; [...] (*doc-hist*, 26; end of 12th / beginning of 13th c.)
- (22b) —Ja, **azo** é En Blanc, e'n Talafer, e'n Guiamet es qui venen veer mo pare. (*doc-hist*, 34; 1250)
- (22c) **Ayçò** ben se pot provar, Pere. (*doc-hist*, 44; 2. H. d. 13. Jh.)
- (22d) [...] e **ayçò** s'esdevén a alscons a lur profit, [...] (*doc-hist*, 44; 2. H. d. 13. Jh.)
- (22e) Per què apar que **ayçò** viu per nós, [...] (*doc-hist*, 45; 2. H. d. 13. Jh.)
- (22h) **Assò** és carta feta entre [...] (*doc-hist*, 56; 1276)
- (22i) Feit fo **assò** en Exàtiva [...] (*doc-hist*, 56; 1276)
- (23a) **Zo** es qe noa cor emal afer. (*hom*, 2r, 20-21)
- (23b) **zo** que asaber qe es la anima qi deu pregar [...] (*hom*, 8r, 14-15)
- (24b) [...] e ab conseyl en totes coses, **ço** és assaber, pleyts tan grans com pocs; [...] (*usatges*, 97)
- (25b) [...] **so** és per les lig, [...] (*doc-hist*, 53; 1272)

Results:

- Neuter pronouns almost always used referentially.
- No clear non-referential usage, but some examples with quite unspecific reference with no deictic function or where the use seems to be unnecessary. (Especially *açò / ço* in copular constructions; (20f, 21a, c, 22a, f, 23-25).
⇒ Assumption: process of grammaticalization and desemanticization (bleaching) starts, resulting later in the usage of the pronoun in certain constructions with the copula (*és*)/*ser* in Balearic.

³ S = (Apparent) subject, O = direct object, P = after preposition, o = other usage. * = Form does not occur in the text.

4.2 Analysis of six modern Balearic corpora

Strikingly frequent occurrences of *ell* in *rondaies*: analysis of five *rondaies* corpora and an account of the Christmas feasts:

- *salom*: Alcover (1915): «En Salom i es Bal·le», in *Aplec de rondaies mallorquines d'En Jordi d[']es Recó. Tom I.*
- *mall*: Alcover (1964): *Aplec de rondaies mallorquines d'En Jordi d'es Recó. Tom XVIII.*
- *nadal*: Alcover (1957): «Ses festes de Nadal», in *Ses matances i ses festes de Nadal.*
- *men*: Ferrer Ginard (1973): *Rondaies de Menorca.*
- *eiv*: Castelló Guasch (1999): *Rondaies i contes d'Eivissa.*
- *form*: Castelló Guasch (1994): *Rondaies de Formentera.*

Corpus	<i>ell</i>	<i>això</i>	<i>allò</i>	<i>açò / ço</i>
<i>salom</i>	4 (1)	7 (4)	*	* / *
<i>mall</i>	56 (2)	81 (8)	36 (3)	3 (0) / *
<i>nadal</i>	29 (6)	14 (0)	9 (0)	7 (1) / *
<i>men</i>	31 (7)	1 (0)	7 (0)	52 (11) / 1 (0)
<i>eiv</i>	14 (3)	103 (10)	14 (0)	* / *
<i>form</i>	8 (3)	44 (4)	12 (1)	* / *
total	142 (22)	250 (26)	78 (4)	63 (12)

Table 4: Neuter pronouns in Balearic texts⁴

Results:

- Neuter *ell* appears only rarely in the (apparent) subject position of ICs: 22 of 142 cases.
- *Això* (in Menorca *açò*) is very frequent as subject of ICs: expletive usage in the copular construction predominant, especially in the opening formula of the *rondaies*.
- *Allò* and *açò / ço* appear rarely in the subject position of ICs, though *açò* replaces in Menorca *això* and is therefore very frequent in this variety.

Corpus	<i>ell</i>				
	eS	nS	oS	na	na + opr
<i>salom</i>	1	*	*	3	*
<i>mall</i>	2	15	21	17	1
<i>nadal</i>	6	*	7	14	2
<i>men</i>	7	*	5	16	3
<i>eiv</i>	3	*	5	6	*
<i>form</i>	3	*	*	4	1
total	22	15	38	60	7

Table 5: Function of non-referential *ell* in Balearic texts⁵

⁴ * = Form does not occur in the text. In brackets: number of pronouns (of the total) in (apparent) subject position of **impersonal constructions**.

⁵ eS = (apparent) expletive subject, nS = *ell* cannot be the subject of the sentence considering its meaning, even though the verb is in the 3rd person singular and no other subject is realized, oS = other, non-pronominal subject realized, na = no agreement with the verb (or no (finite) verb present), opr = other pronoun realized. * = Construction does not occur in the text.

Examples of *ell* as (apparent) subject in ICs (very rare):

- (26) —¡Jo 't posaré a sa presó! li diu es Bal·le.
—¡**Ell** no hu provará! s' exclama En Salom. An es qui creu es Bal·le, no 'l posen dins sa presó. (*salom*, 154)
- (27) ¿Què me'n direu? **Ell** era sa mateixa murtera a on s'eren enredonides ses seues germanes; [...] (*mall*, 133)
- (28a) —**Ell** no hi haurà perill que patesca gaire fam! (*nadal*, 102)
- (28b) —**Ell** va de lo bo a millor! (*nadal*, 153)
- (29a) —No, **ell** és ben cert —deia En Pere—; i si no, mirau. (*men*, 20)
- (29b) **Ell** no hi ha qui la confongui. (*men*, 67)
- (30a) —**Ell** és veritat! (*eiv*, 74)
- (30b) **Ell** no me'n puc avenir! (*eiv*, 132)
- (31a) **Ell** era veritat, que a sa finestra n'hi havia un, que enguaitava! (*form*, 20)
- (31b) **Ell** va ser ver. (*form*, 50)

⇒ *Ell* seems to be used as an (apparent) subject in these rare cases (21 of a total of 142 uses), it is almost always sentence-initial and never obligatory in ICs.

But most of the time *ell* occurs in other constructions:

- (32a) I comensa a fer-se en fora i en fora, i es pareier darrera ell; i **ell** revolts d' aquí i d' allà; i assetsuaixí sonava a rompre, [...] (*salom*, 151)
- (32b) —[...] No he fet més que lo que vostè m' ha dit.
—¡**Ell** no poren fer una berba amb tu, segons veig! diu es Bal·le. (*salom*, 153)
- (32c) —Salom, no 'm vengues amb perendengues, diu es Bal·le. Torne 'm es serró, i es mal será mort.
—¡Tornar-lo! ¡**Ell** m 'en godaré com de caure! No i encara me falta robar-li una cosa que li sabrà més greu. (*salom*, 157)
- (33a) **Ell** aquella dona no maltractà pus Na Catalineta; [...] (*mall*, 26)
- (33b) —**Ell** ja torn esser jo, es descuidat! (*mall*, 43)
- (33d) —**Ell** ja ho hauríem d'esser! — contesta Na Catalina. (*mall*, 145)

⇒ In these constructions, either a non-pronominal subject is realized or *ell* does not agree with the verb. *Ell* is almost always – like in the ICs – sentence-initial. It occurs primarily in dialogues. Its adverbial character is obvious and it is used to mark emphasis or the speaker's attitude.

Corpus	<i>això</i>				<i>allò</i>				<i>açò / ço</i>			
	S	O	P	o	S	O	P	o	S	O	P	o
<i>salom</i>	5	1	*	1	*	*	*	*	*	*	*	*
<i>mall</i>	34	14	24	9	9	17	8	2	1	1	*	1
<i>nadal</i>	2	1	7	4	2	1	6	*	3	1	*	3
<i>men</i>	*	*	1	*	*	3	3	1	25	7	15	6
<i>eiv</i>	47	14	25	17	10	*	*	4	*	*	*	*
<i>form</i>	16	4	13	11	6	1	3	2	*	*	*	*
total	104	34	70	42	27	22	20	9	29	9	15	10

Table 6: Functions of neuter demonstratives in Balearic texts⁶

⁶ S = (apparent) Subject, O = direct object, P = after preposition, o = other usage, * = Form does not occur in the text.

Això (or *açò* in Menorca) in copular constructions as non-referential subject – the typical beginning of a folktale:

- (34) **Això** era un homo que li deien En Salom, [...] (*salom*, 150)
 (35) **Això** eren tres germanes fadrines, que estaven totes soletes: [...] (*mall*, 5)
 (36) **Açò** vol dir que era una viuda que tenia un fii que era de nom Pere. (*men*, 13)
 (37) **Això** vol dir que era un ca pagès que mai havia baixat a Vila. (*eiv*, 7)
- Referential use of *això* – most of the time with unspecific reference to the whole situation:
- (38a) —Salom, no siguem al·lots, diu es Bal·le: que **això** acabarà malament. (*salom*, 157)
 (38c) —No res, idò. A ca-meua t' esper, i ¡com som Bal·le! que, si vens, no te 'n tornaràs viu!
 —**Això** se veurà, diu En Salom. (*salom*, 157)
 (39a) —**Això** no és un home –digué, tot regirat, as altres dos criats–.
Això és el mateix dianye en persona! (*eiv*, 20)
 (39b) —**Això** és parlar com es àngels! –exclamà el rei, totcontent–. Endavant. (*eiv*, 46)

Results:

- *Allò* in subject position only rarely used and if used, then referentially.
- *Açò* is – apart from Menorca – used scarcely or not at all.

5 Are the neuter pronouns ‘true’ expletives?

5.1 *Ell* as discourse marker

Most examples of *ell* with unspecific reference in the Balearic corpora do not occur in ICs, but in sentences where it cannot be analyzed as a subject (and therefore not as an expletive either), as the following examples from the *DCVB* (IV: 701) illustrate:

- (40) **Ell** tu saps que crides! (*Eiv.*)
 (41) **Ell** sabeu quina al·lota que és! (*Alcover Cont. 2*)

Here, *ell* cannot function as a subject, since it does not occupy the subject position, which is filled by another overt subject pronoun – *tu* in (40), or since there is no agreement as in (41).

Proposal: analysis of *ell* as discourse marker or ‘topic expletive’ (cf. Faarlund 1990, Silva-Villar 1996, 1998).

Trask (1993: 84) describes a “discourse item” as having the following properties:

Any lexical item or grammatical form which typically serves to relate one utterance to another in a discourse, or to relate the utterance in a particular way to the discourse as a whole.

⇒ This description covers the functioning of *ell* in (40)-(41).

Arguments for an analysis of *ell* as a discourse marker:

- Missing agreement of ‘pronoun’ and verb in some sentences: *ell* cannot be subject. Agreement in other sentences only default agreement (3rd person singular) ⇒ Only superficial as these sentences would exhibit the same agreement without *ell*.
- *Ell* behaves similar to a German ‘Vorfeldexpletivum’ that can be realized in the

‘Vorfeld’ (specifier of the CP) only, but not in subject position (SpecIP) and does not bear any personal features (cf. Brandner 1993 and the distributional analysis in Pütz 1986: 12-15): (43b) and (43c) are not attested and supposed to be ungrammatical:

- (42a) GER **Es** war einmal ein König, der [...] “There was once a king who...”
 (42b) GER *Einmal war **es** ein König, der [...] “Once was there a king who...”
 (42c) GER *Ein König war **es** einmal, der [...] “A king was there once who...”
 (42d) GER *War **es** einmal ein König, der [...]? “Was there once a king who...?”
 (43a) **Ell** era veritat, [...] (*form*, 20) “It was true”
 (43b) *[?]Veritat era **ell**. “True was it”
 (43c) *[?]Era **ell** veritat? “Was it true?”

- Distribution of *ell* shows peculiarities in comparison with ‘true’ expletives in French and German: almost always realized in sentence-initial position.⁷ ‘True’ expletives also appear in other positions and in embedded sentences: (45b) and (45c) are not attested and supposed to be ungrammatical:

- (44a) GER **Es** gibt nicht viel davon. “There is not much of it”
 (44b) GER Davon gibt **es** nicht viel.
 (44c) GER Gibt **es** nicht viel davon?
 (45a) **Ell** no n’hi ha! (*DCVB* IV: 701) “There is not of it (= it does not exist)”
 (45b) *[?]No n’hi ha **ell**! “Is not of it there!”
 (45c) *[?]No n’hi ha **ell**? “Is not of it there?”

- Realization of *ell* in front of the subject is possible (40). Then it is not verb-adjacent and does not agree with it.
- Frequency of use of *ell* does not correlate with use of other subject pronouns. With weather verbs, the prototypical expletive construction, *ell* is not found in the analyzed corpora. (The only example featuring *ell* ((17) from the *DCVB* (IV: 701)) is at least extremely marginal.
- In ICs *ell* is not obligatorily used. In languages with ‘true’ expletives, this is not possible:

- (46a) [...] que era un gust; [...] (*men*, 15) “... that (it) was a pleasure”
 (46b) GER [...] dass **es** eine Freude war.
 (47a) Però no hi va haver remei; [...] (*men*, 20) “But (there) was no remedy (= that was not possible)”
 (47b) GER Aber **es** gab keine Abhilfe (= **es** war nichts zu machen).

⇒ Difference in sentences with or without *ell*: speaker’s attitude to the described events: emphasis, surprise, consternation, doubt, etc. ⇒ characteristics of a discourse marker.

Ell is an element without pronominal features, its use depends on the information structure, not on the grammar / syntax. This applies also to cases where an analysis as an expletive would be possible superficially. This analysis is similar to our analysis of Dominican Spanish *ello* (Hinzelin & Kaiser 2005)

⁷ Only in very rare cases *ell* is not sentence-initial but occurs after other sentence-initial adverbs / discourse markers or extraposed at the end of the sentence (one example in *nadal*).

Veny (2003: 77):

D'altra banda, quan es tracta de diàleg [...] la laxitud dialectal és més forta, propiciada per l'obtenció d'un major realisme. Hi trobem [...] la partícula emfàtica *ell* («*Ell* això ja són números de tres xifres!» T14), [...]

Veny (1999: 89-90):

És interessant l'ús d'*ell* introductori d'oracions exclamatives per a augmentar-ne la força expressiva: “*Ell* aquest viatge seria més llarg que jo no feia comptes...”; “*Ell* jo no ho puc dir perquè no l'he vista”; “Al·lots meus, *ell* allí nengú sabia què fer ni què dir”; “*Ell* te'n guardaràs ben i a prou!” [...]

Alcover / Moll (1951: 701) in the *DCVB*:

partícula que s'usa al començament d'una frase exclamativa, per reforçar-ne l'expressió (Empordà, Mall., Men., Eiv.) [...]

Todolí (2002: 1370-1371):

Finalment, en el dialecte balear la forma *ell* del pronom de tercera persona pot aparèixer en contextos com els exemplificats en (32), on no representa cap argument del verb, sinó que funciona com una partícula exclamativa [...]

- (32) a ¡*Ell* ha de ploure un dia o altre! [not Balearic Catalan – MOH]
 b ¡*Ell* tanmateix és gros, això!
 c ¡*Ell* saps aquesta dona que ho és, de raonera!
 d ¡*Ell* això no acaba mai!

A diferència dels pronoms de tercera persona acabats de descriure, el pronom que apareix en les oracions de (32) és invariable i no realitza cap funció argumental. De fet, ocupa sempre una posició externa a l'oració i apareix fins i tot amb verbs meteorològics (32a), que es caracteritzen perquè són zeroarguments i, per tant, no poden dur arguments.

5.2 *Això* as expletive in copular constructions

- *això* (*açò* in Menorca) in copular constructions: clear non-referential usage. ⇒ Development of expletive usage (only) in these constructions. In *rondaies* beginnings the use is stylistically obligatory. Also in non-sentence-initial position: *Vol dir que açò era...*
- Perhaps further development in the same direction as PTG *aquilo*: *aquilo não há casas para alugar* (Brauer-Figueiredo 1999: 441) ⇒ **això no hi ha pisos per llogar* (not attested). **Això plou*. (not attested).

6 Conclusion

- The Old Catalan corpora indicate a frequent use of neuter demonstratives like *açò* / *a(i)zò* and *ço* / *zo*, sometimes with unspecific reference.
- The analyzed Old Catalan texts do not contain examples of *ell* with unspecific reference.
- *Ell* in the initial position of certain constructions in Balearic Catalan has obviously a different function compared to expletives like German *es*.
- Sentences in which an overt subject is used or the verb does not agree with the 'expletive' suggest an analysis as a discourse marker – even in superficially ambiguous sentences in which the 'pronoun' could be interpreted as an expletive as well as a discourse marker.
- Certain uses of the demonstrative *això* (or *açò*) exhibit characteristics of an expletive:

the copular construction used in the beginning of *rondaies* like *això era...* (or *açò vol dir que era...* in Menorca) are analogous to the German *es war einmal...*

- The sociolinguistic situation and standardization and dialect convergence processes in Balearic Catalan probably lead to the loss of the discourse-marking *ell* and the expletive use of *això* / *açò*.

Bibliography

Corpora

- Alcover, Antoni M.^a (1915): *Aplec de rondaies mallorquines d'En Jordi d'[']es Recó. Tom I*, Ciutat de Mallorca: Estampa d'En Sebastià Pizà. (= *salom*)
- Alcover, Antoni M.^a (1964): *Aplec de rondaies mallorquines d'En Jordi d'es Recó. Tom XVIII*, Palma de Mallorca: Moll. (= *mall*)
- Alcover, Antoni M.^a (1957): *Ses matances i ses festes de Nadal*, Palma de Mallorca: Moll. (Biblioteca «Les Illes d'Or»; 68) (= *nadal*)
- Bastardas, Joan (1991) (a cura de): *Usatges de Barcelona. El Codi a mitjan segle XII. Establiment del text llatí i edició de la versió catalana del manuscrit del segle XIII de l'Arxiu de la Corona d'Aragó de Barcelona*. Segona edició, Barcelona: Fundació Noguera. (Textos i documents; 6) (= *usatges*)
- Castelló Guasch, Joan (1994): *Rondaies de Formentera*, Eivissa: Institut d'Estudis Eivissencs. (= *form*)
- Castelló Guasch, Joan (1999): *Rondaies i contes d'Eivissa*, Eivissa: Institut d'Estudis Eivissencs. (= *eiv*)
- doc-hist*: Martí i Castell / Moran (1986).
- eiv*: Castelló Guasch (1999).
- Ferrer Ginard, Andreu (1973): *Rondaies de Menorca*, Menorca: Edicions Nura. (Col·lecció «Ahir i avui»; 3) [gekürzt; zuerst und vollständig: Ferrer Ginart, Andreu (1914): *Rondaies de Menorca. Recullides i anotades per...*, Ciutadella: Imprenta de Viuda de Salvador Fàbregas. (Folk-lore balear; 1)] (= *men*)
- form*: Castelló Guasch (1994).
- hom*: Soberanas *et al.* (2001).
- mall*: Alcover (1964).
- Martí i Castell, Joan / Moran, Josep (1986): *Documents d'història de la llengua catalana. Dels orígens a Fabra*, Barcelona: Editorial d'Empúries. (Les Naus d'Empúries) (= *doc-hist*)
- men*: Ferrer Ginard (1973).
- nadal*: Alcover (1957): «Ses festes de Nadal», 99-157.
- salom*: Alcover (1915): «En Salom i es Bal·le», 150-164.
- Soberanas, Amadeu-J[esús], Rossinyol, Andreu / Puig i Tàrrach, Armand (2001): *Homilies d'Organyà. Facsimil del manuscrit. Edicions diplomàtica i crítica*, Barcelona: Editorial Barcino. (Els nostres clàssics, col·lecció B; 20) (= *hom*)
- usatges*: Bastardas (1991).

References

- Academia das Ciências de Lisboa (2001): *Dicionário da língua portuguesa contemporânea da Academia das Ciências de Lisboa. I Volume. A – F*, Lisboa: Verbo.
- Academia de la Llingua Asturiana (1999): *Gramática de la llingua asturiana*. Segunda edición, Uviéu: Academia de la Llingua Asturiana.
- Alcover, Antoni M.^a / Moll, Francesc de B[orja] (1951, 1968): *Diccionari Català-Valencià-Balear. Tom I: A-ARQ*. Segona edició, corregida i posada al dia [1968]. / *Tom III: CAS-CUY* [1968]. / *Tom IV: D-ENN* [1951]. Amb la col·laboració de Manuel Sanchis Guarner, Palma de Mallorca: Taller de gràfiques Miramar. (= *DCVB*)
- Alibèrt, Loís (2000): *Gramática occitana segon los parlars lengadocians*. Facsimil de la segona edició de 1976 deguda a Ramon Chatbèrt, Barcelona / Tolosa: Institut d'Estudis Occitans / Institut d'Estudis Catalans.
- Álvarez [Blanco], R[osario], Monteagudo, H[enrique] / Regueira, X[osé] L. (1986): *Gramática galega*, Vigo: Galaxia. (Biblioteca básica da cultura galega, Manuais)
- Amengual, Juan José (1835): *Gramática de la lengua mallorquina*, Palma: Juan Guasp y Pascual. [Reprint 2002, Valencia: "Librerías París-Valencia"]
- Amengual, Juan José [sic!] (1858): *Nuevo Diccionario Mallorquin-Castellano-Latín. Tomo I*, Palma: Imprenta y Librería de Juan Colomar.
- Angelats, Rosa / Vila, Pep (eds) (2004): *Refransys i dites populars de Llofriu, recollides per Irene Rocas*, Palafrugell: Arxiu Municipal de Palafrugell.
- Barnils, Pere (1916): s. Stegmann (1991).
- Bel, Aurora (2002): «Les funcions sintàctiques», in: Solà *et al.* (2002), 1075-1147.
- Brandi, Luciana / Cordin, Patrizia (1989): «Two Italian dialects and the null subject parameter», in: Osvaldo Jaeggli / Kenneth J. Safir (eds): *The null subject parameter*, Dordrecht: Kluwer, 111-142. (Studies in Natural Language and Linguistic Theory; 15)
- Brandner, Ellen (1993): «The projection of categories and the nature of agreement», in: Gisbert Fanselow (ed.): *The parametrization of Universal Grammar*, Amsterdam: Benjamins, 73-121. (Linguistik Aktuell; 8)
- Brauer-Figueiredo, Maria de Fátima Viegas (1999): *Gesprochenes Portugiesisch*, Frankfurt / Main: Verlag Teo Ferrer de Mesquita.
- Büchtemann, Albert (1912): *Neutrales il im Altfranzösischen*, Halle: o.A. [Diss. Halle-Wittenberg]
- Casals, Daniel / Estany, Pietat ([1997]): «Observacions al voltant del parlar d'Olot», *La comarca d'Olot* (Olot: Ed. Bassegoda) 917: [4 p.].

- Casanova, Emili (1993): «Evolució i interferència en el sistema demostratiu català: una explicació», in: Rafael Alemany, Antoni Ferrando / Lluís B. Meseguer (a cura de): *Actes del Novè Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes. Alacant-Elx, 9-14 de setembre de 1991*, [Montserrat]: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 161-195. (Biblioteca Abat Oliba; 126)
- Chomsky, Noam (1981): *Lectures on government and binding. The Pisa lectures*. Second revised edition 1982, Dordrecht: Foris. (Studies in Generative Grammar; 9)
- Colomina i Castanyer, Jordi (1986): «Mallorquinismes a Tàrbena i a la Marina Alta», in: Joan Veny / Joan M. Pujals (a cura de): *Actes del Setè Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes. Tarragona – Salou, 1-5 octubre 1985*, Montserrat: Publicacions de l'Abadia de Montserrat / Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes, 659-678. (Biblioteca «Abat Oliba»; 48)
- Colomina i Castanyer, Jordi (1999): *Dialectologia catalana. Introducció i guia bibliogràfica*, Alacant: Universitat d'Alacant. (Biblioteca de Filologia Catalana; 7)
- Colomina i Castanyer, Jordi (2002): «Paradigmes flectius de les altres classes nominals», in: Solà *et al.* (2002), 535-582.
- Coromines, Joan (1982): *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana. Volum III: D-FI*. Amb la col·laboració de Joseph Gulsoy i Max Cahner, Barcelona: Curial Edicions Catalanes / Caixa de Pensions «La Caixa». (= *DECat*)
- Dauzat, Albert (1900): *Morphologie du patois de Vinzelles*, Paris: Librairie Émile Bouillon. (Bibliothèque de l'École des Hautes Études; 126)
- DCVB*: Alcover / Moll (1951, 1968).
- DECat*: Coromines (1982).
- Esteve, Joan (1489): *Liber elegantiarum. (Venècia, Paganinus de Paganinis, 1489)*. Estudi preliminar per Germà Colón Domènech. [Reproducció facsímil de] 1988, Castelló de la Plana: Inculca.
- Faarlund, Jan Terje (1990): *Syntactic change. Toward a theory of historical syntax*, Berlin: Mouton de Gruyter. (Trends in Linguistics, Studies and Monographs; 50)
- Flasche, Hans (1955): «El vocabulario catalán-alemán de 1502», in: A. Badía, A. Giera / F. Udina (publicado por), *VII Congreso Internacional de Lingüística Románica. Universidad de Barcelona, 7-10 abril de 1953. Tomo II: Actas y memorias*, Barcelona: Abadia de San Cugat del Vallés, 267-284.
- Fornaciari, Raffaello (1897): *Sintassi italiana dell'uso moderno*, Firenze: Sansoni.
- Freitag, Florian (2005): *Nullsubjekte und Expletiva im Altfranzösischen*. Arbeitspapier, Konstanz: Universität Konstanz / SFB 471 „Variation und Entwicklung im Lexikon“, Teilprojekt A-19.
- GCC*: Solà *et al.* (2002).
- Gelada, Geroni (1906): «Particularidats idiomàtiques [sic!] d'Olot», *Bolletí del diccionari de la llengua catalana* 3, 91-94.
- Grimalt, Josep A. (1978): «La catalogació de les rondalles de mossèn Alcover com a introducció a llur estudi», <http://www.uoc.edu/lletra/obres/rondaies/>
- Haider, Hubert (1994): «(Un-)heimliche Subjekte – Anmerkungen zur Pro-drop Causa, im Anschluß an die Lektüre von Osvaldo Jaeggli / Kenneth J. Safir, eds., *The Null Subject Parameter*», *Linguistische Berichte* 153, 372-385.
- Haider, Hubert (2001): «Parametrisierung in der Generativen Grammatik», in: Martin Haspelmath, Ekkehard König, Wulf Oesterreicher / Wolfgang Raible (eds), *Language typology and language universals. An international handbook. Volume I*, Berlin: de Gruyter, 283-293 (Handbücher zur Sprach- und Kommunikationswissenschaft; 20.1)
- Henríquez Ureña, Pedro (1939): «Ello», *Revista de Filología Hispánica* 1.3, 209-229.
- Henríquez Ureña, Pedro (1940): *El español en Santo Domingo*. Segunda edición 1975, Santo Domingo: Editora Taller. (Biblioteca nacional, Feria del libro 1975, Vol. 2) [Primera edición, Buenos Aires: Coni, 1940 (Biblioteca de dialectología hispanoamericana 5)]
- Hinzelin, Marc-Olivier / Kaiser, Georg A. (2005): *Das neutrale Pronomen „ello“ im dominikanischen Spanisch und die Nullsubjekteigenschaft. Anhang: Korpus und Bibliographie zu „ello“ und unpersönlichen Konstruktionen (mit Subjekt) im Spanischen*, Konstanz: Fachbereich Sprachwissenschaft der Universität Konstanz. (Arbeitspapier; 116)
- Jiménez Sabater, Max A[r]turo] (1975): *Más datos sobre el español de la República Dominicana*, Santo Domingo: Ediciones Intec.
- Kaiser, Georg A. (2003): «Syntaktische Variation und generative Syntaxtheorie», in: Elisabeth Stark / Ulrich Wandruszka (Hg.), *Syntaxtheorien. Modelle, Methoden, Motive*, Tübingen: Narr, 257-272. (Tübinger Beiträge zur Linguistik; 469)
- Klaiber, Ludwig (1936): «Der *Vocabulari Català-Aleman* von 1502 und seine italienische Vorlage. Eine bibliographische Untersuchung», in: [Anonym], *Homenatge a Antoni Rubió i Lluch. Miscel·lània d'estudis literaris, històrics i lingüístics. Vol. III*, Barcelona: Impremta de la Casa de Caritat, 81-86. (Estudis universitaris catalans; 22)
- Kluge, [Friedrich] (2002): *Etymologisches Wörterbuch der deutschen Sprache*. Bearbeitet von Elmar Seebold. 24., durchgesehene und erweiterte Auflage, Berlin: de Gruyter.
- Lafont, Robert (1967): *La phrase occitane. Essai d'analyse systématique*, [Paris]: Presses Universitaires de France. (Publications de la Faculté des Lettres et Sciences humaines de l'Université de Montpellier; 28)
- Llongarri [i Montsalvatje], Ramon (1990): *La meva Garrotxa. Un antic i oblidat país*, Olot: Llibres de Batet.
- Manzano, Pablo / Rodríguez, Urbano (2001): *Diccionariu básicu de la llingua asturiana*. Cuarta edición [1984], Xixón: Ediciones Trea.
- Meyer-Lübke, Wilhelm (1899): *Romanische Syntax*, Leipzig: Reisland. (Grammatik der Romanischen Sprachen; Dritter Band: Syntax)
- Moll, Francisco de B[orja] (1952): *Gramática histórica catalana*, Madrid: Gredos. (Biblioteca Románica Hispánica, III. Manuales; 5)

- Moll, Francesc de B[orja] (1982): «Entorn del lèxic del «Liber elegantiarum»», in: Francesc de B. Moll, *Textos i estudis medievals*, [Montserrat]: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 281-306. (Biblioteca Abat Oliba; 25) [zuerst erschienen in: Germà Colon (a cura de) (1977): *Actes del Quart Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes. Basilea, 22-27 de març de 1976*, Montserrat: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 117-140. (Biblioteca «Abat Oliba»; 11)]
- Monturiol [i Sanés], Joaquim / Domínguez [i Portabella], Eloi (2001): *El parlar de la Garrotxa*, [Olot]: Ràdio Olot / Institut de Cultura de la Ciutat d'Olot, Ajuntament d'Olot.
- Niepage, Martin (1910): «Laut- und Formenlehre der mallorquinischen Urkundensprache (*Suite*). [II. Formenlehre]», *Revue de dialectologie romane* 2, 1-55.
- Payrató, Lluís (2002): «L' enunciació i la modalitat oracional», in: Solà *et al.* (2002), 1149-1220.
- Perea, Maria Pilar [(a cura de)] (2002): *Quaderns de camp. Antoni M. Alcover, Francesc de B. Moll, Joan Benejam, Jaume Sastre*, Palma: Conselleria d' Educació i Cultura, Govern de les Illes Balears. [CD-ROM, versió 1.0]
- Perlmutter, David M. (1971): «A typological difference among languages», in: David M. Perlmutter, *Deep and surface structure constraints in syntax*, New York: Holt, Rinehart and Winston, 99-122.
- Poletto, Cecilia (1993): *La sintassi del soggetto nei dialetti italiani settentrionali*, Padova: Unipress. (Quaderni Patavini di Linguistica. Monografie; 12)
- Poletto, Cecilia (2000): *The higher functional field. Evidence from Northern Italian dialects*, New York: Oxford University Press. (Oxford Studies in Comparative Syntax)
- Pütz, Herbert (1986): *Über die Syntax der Pronominalform »es« im modernen Deutsch*. 2., durchgesehene Auflage [1. Auflage 1975], Tübingen: Narr. (Studien zur deutschen Grammatik; 3)
- Quaglia, Luca (2004): «Estudi sus la fonetica e la morfologia dels dialèctes alpencs orientals parlats dins las Valadas occitanas de la Província de Coni en Itàlia: arcaïsmes e formas particulars», *Linguistica Occitana* 2, 1-19. [www.revistadoc.org]
- Ramos, Joan-Rafael (2002): «El SV, II: La predicació no verbal obligatòria», in: Solà *et al.* (2002), 1951-2044.
- Ronjat, Jules (1937): *Grammaire istorique [sic!] des parlers provençaux modernes. Tome III*, Montpellier: Sociéte des Langues Romanes.
- Sala [i Brusés], Ernesta ([1983]): *El parlar de Cadaqués*, [Olot]: Diputació Provincial de Girona. [Tesi de Llicenciatura de Filologia Catalana, Universitat Autònoma de Bellaterra (Barcelona), 1979]
- Sala [i Brusés], Ernesta (1994): *El vocabulari de Cadaqués*, Barcelona: Parsifal Edicions.
- Silva-Villar, Luis (1996 [1999]): «The diachronic syntax of expletive creation», *Anuario del Seminario de Filología Vasca «Julio de Urquijo» (ASJU) / International Journal of Basque Linguistics and Philology* 30.1: 173-193.
- Silva-Villar, Luis (1998): «Subject positions and the roles of CP», in: Amin Schwegler, Bernard Tranel / Myriam Uribe-Etxebarria (eds), *Romance linguistics. Theoretical perspectives. Selected papers from the 27th Linguistic Symposium on Romance Languages (LSRL XXVII), Irvine 20-22 February 1997*, Amsterdam: Benjamins, 247-270. (Amsterdam Studies in the Theory and History of Linguistic Science, Series IV – Current Issues in Linguistic Theory; 160)
- Solà, Joan (2002): «Les subordinades de relatiu», in: Solà *et al.* (2002), 2455-2565.
- Solà, Joan (2003): «PARLEM-NE. '¡Ei! tu saps que crides!' », *Avui* (Barcelona), dijous, 20 de febrer del 2003, Cultura, VII.
- Solà, Joan, Lloret, Maria-Rosa, Mascaró, Joan / Pérez Saldanya, Manuel (dir.) (2002): *Gramàtica del català contemporani. Volum 2: Sintaxi (1-16). / Volum 3: Sintaxi (17-31)*. Tercera edició, Barcelona: Editorial Empúries. (= GCC)
- Spitzer, Leo (1917): «'es' im Portugiesischen», *Zeitschrift für romanische Philologie* 38, 713-718.
- Spitzer, Leo (1918): «Über frz.[.] it. là», in: Leo Spitzer, *Aufsätze zur romanischen Syntax und Stilistik*, Halle: Niemeyer, 55-70.
- Spitzer, Leo (1920): «Mall[orquinisch] ell», *Neuphilologische Mitteilungen* 21, 130-132.
- Spitzer, Leo (1941): «Paralelos catalanes y portugueses de ello», *Revista de Filología Hispánica* 3, 272.
- Stegmann, Tilbert Didac (Hg.) (1991): *Vocabulari Català - Alemany de l'any 1502. Katalanisch-Deutsches Vokabular aus dem Jahre 1502. Nachdruck der von Pere Barnils besorgten Faksimileausgabe von 1916*, Frankfurt am Main: Domus Editoria Europaea.
- Tallgren, Oiva Joh. (1914): «Glanures catalanes et hispano-romanes. IV», *Neuphilologische Mitteilungen* 16, 64-105.
- Tallgren, O[iva] J[oh.] (1918): «[Rezension von] L. Spitzer, *Syntaktische Beiträge* [...]», *Neuphilologische Mitteilungen* 19, 79-88.
- Tallgren, O[iva] J[oh.] (1920): «Cat. ell dans le Spill de Jacme Roig», *Neuphilologische Mitteilungen* 21, 133-134.
- Todolí, Júlia (1998): *Els pronoms personals*, València: Universitat de València. (Col·lecció Biblioteca Lingüística Catalana; 23)
- Todolí, Júlia (2002): «Els pronoms», in: Solà *et al.* (2002), 1337-1433.
- Trask, Robert L. (1993): *A dictionary of grammatical terms in linguistics*, London: Routledge.
- Vallduví, Enric (2002): «L'oració com a unitat informativa», in: Solà *et al.* (2002), 1221-1279.
- Veny, Joan (1998): *Els parlars catalans. (Síntesi de dialectologia)*. Edició revisada i augmentada [Dotzena edició], Mallorca: Moll. (Col·lecció Tomir; 38)
- Veny, Joan (1999): *Aproximació al dialecte eivissenc*, Mallorca: Moll. (Col·lecció TOMIR; 40)
- Veny, Joan (2003): «Jaume Vidal i la llengua», in: Joan Veny, *Esriptura i oralitat a Mallorca*, Palma (Mallorca): Moll, 60-79. (Tomir; 55) [zuerst erschienen in: Magí Sunyer / Rosa Comes (eds) (2001), *Jaume Vidal Alcover: humanisme, heterodòxia i geni*, Valls: Edicions Cossetània, 175-188.]
- Wheeler, Max W., Yates, Alan / Dols, Nicolau (1999): *Catalan: A comprehensive grammar*, London: Routledge. (Routledge Grammars)